

1. UVOD

Dio razvoja svih bankarskih sistema takođe čine i krize banaka. Krizu možemo okarakterisati kao nepredvidivu, neizvjesnu, dinamičku, heterogenu kao i kompleksnu pojavu u savremenom bankarskom sistemu. Poremećaj bankovnog sistema rezultuje mnogim promjenama u ekonomskim i socijalnim troškovima, neki od njih su: finansijska liberalizacija i internacionalizacija bankarskog poslovanja, deregulacija, poremećaji bankarskog poslovanja potkraj devedestih godina 20. vijeka u određenim azijskim zemljama, kao poslednja velika finansijska kriza. Procenat nastanka ovog tipa krize povećava se prisustvom loše organizovanog sistema osiguranja depozita, uglavnom pristunog kod zemalja slabim institucionalnim okruženjem i deregulisanim kamatnim stopama. Prema tome uočavamo slabu tačku banaka, tj. njihovu osjetljivost prilikom poremećaja poslovanja i samog bankrota od strane nefinansijskih institucija. Prvi, glavni problem banaka jeste posjedovanje jako niskog indikativnog kapitala, te visokog leveridža, što im uskracuje mogućnost pokrivanja dodatnih nepredvidivih troškova. Sledeći problem predstavlja nizak indiktor gotovina/aktiva, što rezultuje prodajom kamatonosne active kako bi se zadovoljile kamatonosne obaveze. Dalje, visoki indikatori dugoročnih/kratkoročnih dugova, mogu rezultovati hitnom prodajom po veoma niskim cijenama, što rezultuje velikim gubicima. Nažalost, ne postoje tačni parametri po kojima bi prepoznali bankarsku krizu, kako bi mogli izvršiti juris na istu. Asimetrične informacije, dostupnosti stvarnim podacima o neperformansnim kreditima i gubicima po plasmanima otežavaju samu konstrukciju idikatora bankarskih kriza. Prema tome, zbog svih nejasnoća u postojećem sistemu, literatura ne može dati jedan jedinstven i tačan kriterijum za identifikaciju i definisanje bankarske krize. Bankarsku krizu najviše osjete zemlje u razvoju, kako upravo privatni sektor tih zamlja ima ograničen pristup stranom kapitalu, šta rezultuje oštijim krizama.

Sa druge strane, kriza banke kao samostalne jedinice, ukazuje na njenu nesposobnost da razriješi i izmiri sve svoje obaveze. To se dešava kada banka posjeduje negativnu neto vrijednost ili capital, tj. kada su joj cjelokupne obaveze veće od aktive i same imovine banke. Trenutni, postojeći koraci u borbi protiv krize rezultuju ili propadanjem, rehabilitacijom ili preuzimanjem iste od strane jačih sposobnijih banaka. Bankarsku krizu takođe možemo opisati terminom „epidemije“ koja zahvata sve nesolvente banke i time ugrozava opšti sistem finansijskog i bankarskog sistema. Ukoliko u sistemu postoji više od 50% nesolventnih banaka može se sa sigurnošću reći da postoji bankarska kriza. Upravo zbog povezanosti banaka u sistemu, rijedak je slučaj pojedinačnih kriza, uglavnom se širi i zahvata ostale banke u sistemu, što dovodi do nepovjerenja u sam bankarski sistem.

1.1 Predmet istraživanja

Bankarstvo je veoma dinamično i promjenjivo poslovanje, na koje utiče samo okruženje i promjena regulative. Prema savremenoj literaturi, javlja se potreba ublaživanja svih negativnih

utivanja od strane nesavršenih, nepouzdanih tržišta. Time se ističe važnost potrebe za bezbjedni i stabilnim bankarskim sektorom u svim zemljama svijeta. Kako bi se negativni uticaj smanjio, potrebno je da regulatorni i državni organi brže reaguju i time brže preuzmu potrebne mjere za rješavanje istih. Nerealna slika finansijskog stanja banaka, neadekvatno uspostavljeni institucionalni i pravni okviri dodatno otežavaju upravljanje bankarskim krizama, posao koji je već sam od sebe veoma slojevit i zahtjevan. Tačni koraci pri rješenju donese se analizom koristi i troškova, tj. balansom ekonomskih i fikslnih troškova. Prema tome će predmet istraživanja u radu biti usmjeren na analizu savremenih strategija upravljanja bankarskim krizama. Konkretnije, u centru istraživanja biće analiza konkretnih savremenih mjera koje se preduzimaju u cilju rješavanja bankarskih problema i saniranja problemskih situacija u bankama.

1.2 Cilj istraživanja

Osnovni cilj se sastoji u teorijsko – metodološkom preispitivanju uloge i značaja savremenih strategija u upravljanju bankarskim krizama. Na bazi analize različitih pristupa treba da se sagledaju mogućnosti savremenih strategija u sprječavanju nastanka kriza kako u pojedinačnim bankama tako i u bankarskom sistemu, uopšte.

1.3 Hipoteza istraživanja

Prema već objašnjenom predmetu i cilju istraživanja, sljedeća hipoteza će biti testirana: Održavanje stabilnog bankarskog sistema je nužno zbog značaja banaka u obezbjeđenju optimalne i efikasne alokacije resursa i podsticanju privrednog i ekonomskog rasta u svakoj zemlji, u čemu veliku ulogu igraju strategije koje upravljaju bankarskim krizama i svode posljedice istih na minimum.

1.4 Metode istraživanja

Polazna hipoteza u radu će biti testirana primjenom kvalitativne metodologije koja se bazira na deskriptivnoj analizi postavljenog problema. U radu će se koristiti postojeća priznata literature koja je podržana teorijskim i praktičkim dokazima autora na postavljenu problematičnu temu. Izbor višestruke literature ostvaruje uvid u različite aspekte i ostvaruju komparaciju i sintetizovanje različitih stavova na osnovu kojih se dolazi do generalnih zaključaka na temu uticaja pojedinih mjera na efikasnost i brzinu rješavanja bankarskih problema. U radu će se analizirati ključne karakteristike bankarskih kriza. Nakon razmatranja i ocjenjivanja različitih mjera za rješavanje bankarskih problema, pažnja će dalje biti usmjerena